

Falumúzeum, Isaszeg
2011. május 22. vasárnap, 16 óra
Bevezető előadás

Igen Tisztelt Gulyka József Prépost Úr!
Tisztelt Polgármester Úr!
Kedves Vendégek!
Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Karol József Wojtyła, a későbbi II. János Pál pápa 1920. május 18-án született a dél-lengyelországi **Wadowicében**. Édesapja katonatiszt volt az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregében, édesanyja tanítónő volt. Karol hívő katolikus családba született.

A Wojtyła házaspár három gyermek közül Karol volt a legfiatalabb volt, de nővére meghalt, mire ő megszületett. 1929-ben orvos bátyja is elhunyt, amikor egyik betegétől elkapta a skarlátot. 1932-ben édesanyját és 1941-ben - a német megszállás idején - édesapját is elveszítette.

Édesapja már kisfiú korában elzarándokolt fiával a Wadowicétől 14 km-re, Krakótól 44 km-re fekvő, a festői Beszkidek tájába illeszkedő Kalwaria Zebrzydowska búcsújáróhelyre. Ez a bernardinus (ferences) búcsújáróhely - a Nagy Lajos király ösztönzésére Opolei László herceg által alapított Częstochowai pálos kolostor után - a második legjelentősebb lengyelországi kegyhely. A jeruzsálemi tájra és szent helyekre emlékeztető barokk és manierista stílusú templomok és kápolnák együttese, a jeruzsálemi keresztút egy sajátos másolata, amelyet Jézus kínszenvedésére és a szűzanya életének titkaira emlékeztető kápolnák tesznek felejthetlenné. Karol Wojtyła püspök később Krakóból is gyakran eljött ide és pápaként is többször megfordult Kalwaria Zebrzydowskában. 2002-ben itt celebrálta utolsó lengyelországi szentmiséjét és a kálváriai Madonna-kép előtt mondta el az utolsó Totus Tuus-t.

Karol 1938-ban érettségizett Krakóban és ugyanitt a **Jagelló Egyetemen** kezdte meg egyetemi tanulmányait **és egy színjátszó iskolában is tanult**. 1940-1944-ig, a megszállása alatt egy **mészakőbányában**, majd egy **vegyigyárban** munkásként dolgozott.

Sokat sportolt, sielt, túrázott a Lengyel-Tátrában, kajakozott, úszott és focizott, és különböző színjátszó körökben is tevékenykedett.

Karol Wojtyła 1942-ben jelentkezett az illegalitásban működő krakkói papi szemináriumba. **1946. november 1-jén szentelték pappá**. Szentelése után a krakkói érsek Rómába küldte, ahol doktori tanulmányokat folytatott. 1948-ban

tért vissza Krakóba, ezután plébánosként és egyetemi lelkészként működött. 1951-1953 között teológiai és filozófiai tanulmányokat folytatott, majd Lublinban, a Katolikus Egyetemen az etika professzora lett és 1955-ben tudományos fokozatot is szerzett.

Még csak harmincnyolc éves volt, amikor 1958. szeptember 28-án Krakó segédpüspöke lett. Püspöki jelmondata, amelyet pápaként is megtartott: **Totus Tuus - Egészen a Tiéd.** A hívek hamar megszerették az új főpásztort.

1962 októberétől részt vett a II. vatikáni zsinat munkájában, ahol kitűnt kiegyensúlyozott és lényegre törő felszólalásaival. Fontos szerepe volt az egyház és a modern világ kapcsolatáról szóló konstitúció elkészítésében. **Yves Congar** világhírű domonkos teológus és más zsinati személyiségek már akkor felfigyeltek a tehetséges fiatal lengyel püspökre.

VI. Pál 1963. december 30-án kinevezte Krakó érsekévé, és 1967. június 28-án bíborossá kreálta. Másfél évtizeden át jó érzékkel és nagy lelkipásztori lendülettel irányította a főegyházmegye életét. Igyekezett a zsinat tanítását meghonosítani hazájában, és Lengyelország primásával, **Wyszyński bíborossal** szoros közösségben harcolt a lengyel egyház függetlenségének megőrzéséért.

A szinte valamennyi világnyelvet jól beszélő krakkói érsek a Vatikánnal való gyakori érintkezése és számos külföldi útja alkalmával nemzetközi tekintélyre tett szert. I. János Pál rövid pápasága és váratlan halála után **e kiváló képességű, sokoldalú bíborost választották pápával bíborostársai 1978. október 16-án,** Wojtyła elődje tiszteletére vette fel a II. János Pál nevet. Mint I. János Pál, ő is eltökölte, hogy kevesebbet ad a ceremóniákra, és hű marad ahhoz, amit „**Servus Servorum Dei**”– **"Isten szolgáinak szolgálja"** címe kifejez. Egyszerűbb beiktatási ceremóniát akart, sosem utal magára királyi többszben, és nem viselte a pápai tiarát, a pápai hármaskoronát. IX. Piusz 1846-os megválasztása óta ő volt a legfiatalabb pápa.

Tisztelt Hallgatóim!

Az új pápa tevékenységét végigkísérte a népek és vallások közti **egyetértés elősegítése,** ennek jegyében bocsánatot kért az egyház múltbéli bűneiért. Erkölcsi tanításában a konzervatizmus, valamint az emberi élet és méltóság melletti kiállás jellemezte. Társadalmi kérdésekben egyaránt kritizálta a „létező” szocializmust és a kapitalizmust is. Szorgalmazta a keresztény gyökerek megemlítését az Európai Unió alkotmányában. A béke híve volt, többször felemelte szavát a háborúk ellen.

1986-ban e pápák közül elsőként ellátogatott a római zsinagógába. A Vatikánban fogadta a jeruzsálemi főrabbit.

104 külföldi utazása során több olyan országba is ellátogatott, ahol azelőtt pápa még nem járt. Elutazott nagy-Britanniába, ahol találkozott az anglikán egyház fejével, II. Erzsébet brit királynővel, járt a többségében ortodox Romániában, Görögországban, ahol előtte ezer évig nem járt pápa, volt Damaszkuszban, ahol ő lett a történelem első pápája, aki látogatást tett egy mecsetben, volt Auschwitzban, ahol előtte még nem járt pápa.

2000-ben a Szentföldre utazott. Ez az utazás vallási és politikai szempontból is a legjelentősebbek közé tartozik. A látogatás színhelyei Jordánia, Izrael és a Palesztin Autóm terület voltak. Találkozott két főrabbiival és a jeruzsálemi főmuftival, meglátogatta a Jad Vasem holokauszt-emlékhelyet és imádkozott a Siratófalnál, ahol bocsánatot kért a keresztények által a zsidók ellen elkövetett bűnökért. II. János Pál történelmi lépéseket tett a katolikusok és a zsidóság megbékélése fel.

Ez év májusában a pápa Fatimába látogatott és boldoggá avatta a két, már elhunyt látnokot, Ferencet és Jácintát. A harmadik látnok, a 93 éves Lucia karmelita nővér jelen volt a szertartáson.

2000 augusztusában sor került még a szentév egyik legnagyobb rendezvényére, az **Ifjúsági Világtalálkozóra Rómában.**

II. János Pál nagyobb utat jár be, mint az összes pápa eddig. A világsajtó hamar elkeresztelte „**utazó pápá**”-nak.

Kedves Isaszegiek!

A lengyel pápa 1338 embert avatott boldoggá és 482 embert avatott szentté.

Boldoggá avatta többek között:

Kalkuttai Teréz anyát, a nálunk is jól ismert Szeretet Misszionáriusai Rend alapítóját,

Avianói Márk kapucinus atyát, Európa lelki orvosát, aki Buda török alóli felszabadítása után, 1686-ban az első szentmisét mutatta be a várban, a Nagyboldogasszony, más néven Mátyás templomban.

II. János Pál pápasága alatt **négy boldoggal gyarapodott a magyar egyház.**

Boldoggá avatta:

Apor Vilmos (1997) győri megyés püspököt, vértanút, akit 1945. március 30-án, Győr ostromakor egy szovjet tiszt lőtt le,

Romzsa Tódor (2001) vértanú görög katolikus munkácsi püspököt, a kommunizmus áldozatát.

Batthyány-Strattmann László (2004) főnemest, a szegények orvosát, 13 gyermek édesapját, és végül

IV. Károly (2004) osztrák császárt és magyar királyt.

II. János Pál **hat szentet is adott nemzetünknek:**

Prágai Ágnes (1989), II. András királyunk unokahúgát,

A kassai vértanúkat (1995), név szerint: Pongrácz István, Grodecz Menyhért és Kőrösi Márk jezsuita atyákat, akik nem voltak hajlandóak megtagadni katolikus hitüket.

Hedviget (lengyelül Jadwiga) (1997), Nagy Lajos magyar és lengyel király lányát, **Lengyelország királynőjét**, Litvánia nagyhercegnőjét, II. Jagelló Ulászló litván nagyherceg és lengyel király feleségét, a krakkói Jagelló Egyetem megmentőjét.

Árpád-házi Kingát (1999), IV. Béla királyunk lányát, Szent Margit és Boldog Jolán nővérét, Szemeremes Boleszláv krakkói herceg feleségét, Lengyelország és Litvánia védőszentjét.

Kedves Vendégek!

A pápa már nem sokkal megválasztása után 1978-ban levelet intézett Magyarország főpásztoraihoz, majd két év múlva húsvéti levelében sürgette a magyar püspököket és papságot az iskolai és templomi hitoktatás végzésére. Ugyanebben az évben Szent Gellért születésének millenniuma, 1981-ben pedig Árpád-házi Szent Erzsébet halálának 750. évfordulója alkalmából írt a magyaroknak. 1988-ban Szent István halálának 950. évfordulója alkalmából küldött apostoli levelet a magyar katolikusoknak, 1990-ben Mindszenty József bíborosról történt esztergomi megemlékezés alkalmából és első magyarországi látogatás évében külön újévi üzenettel fordult a magyar néphez.

Az egyik legemlékezetesebb esemény volt, amikor Rómában 1980. október 8-án maga a Szentatya szentelte fel a Szent Péter-bazilika altemplomában található **Magyarok Nagyasszonya kápolnát**.

1988-as ausztriai útja során, a burgenlandi Darázsfalván több tízezer magyar hívő vett részt a pápai szentmisén.

Pápasága alatt **II. János Pál 14 pápai enciklikát (körlevelet) adott ki**. A pápa számos erkölcsi kérdésben egyháza hagyományaihoz híven konzervatív álláspontot képviselt, ugyanakkor más területeken liberálisnak számított. A pápa az élethez való jog nevében felemelte szavát az abortusz, az eutanázia, a halálbüntetés és a fogamzásgátlás ellen, ellenezte az azonos neműek házasságát is.

II. János Pál volt a harmadik leghosszabb ideig hivatalban lévő pápa Szent Péter és IX. Piusz után. Kétségtelenül ő a történelem legismertebb és legközkedveltebb pápája, ugyanakkor **a legismertebb lengyel ember a világon**.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

1991. augusztus 16-20-án a pápa ötnapos látogatás tett Magyarországon.

Az első napon Esztergomban szentmisén vett részt a bazilika előtti téren. A szentatya hajón tért vissza fővárosban, ahol látogatás tett a Parlamentben.

Augusztus 17-én, szombaton szentmise volt a Pécs melletti pogányi repülőtéren. A pápa a fővárosba visszatérve a Magyar Tudományos Akadémia budavári épületében találkozott a kultúra és tudomány képviselőivel. Az esti órákban a diplomáciai testület képviselőit látta vendégül az apostoli nunciatúrán.

Augusztus 18-án, vasárnap Máriapócson, a híres Mária-kegyhelyen volt szentmise. Debrecenben ökomenikus találkozót szerveztek a nagytemplomban. A pápa Debrecenben megkoszorúzta a gályarabok emlékművét, Budapesten pedig a zsidó közösség tagjaival találkozott.

Augusztus 19-én, szentmisét tartottak Szombathelyen, a sportrepülőtéren, a fővárosba visszatérve pedig találkozott a papnövédekkel, majd a fiatalokkal a Népstadionban.

Augusztus 20-án, kedden a budapesti Szent István-bazilikában az idősekkel és betegekkel találkozott, majd szentmisén vett részt a Hősök terén. II. János Pál ezután részt vett a püspöki kar rendkívüli konferenciáján.

1996. szeptember 6-7-én a Szentatya másodszor is hazánkba látogatott.

Szeptember 6-án, pénteken, érkezett a ferihegyi repülőtérre, majd a pannonhalmi bencés apátságban látogatott.

Szeptember 7-én, szombaton Győrben szentmise volt az Ipari Park területén. A pápa a Püspökvárban találkozott a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjaival. A székesegyházban az egyházmegye papjaival, szerzeteseivel,

papnövendékeivel és az egyházközség képviselőivel találkozott. A Szentatya imádkozott Apor Vilmos püspök sírjánál.

Tisztelt Hallgatóim!

1997. júniusában, a Vatikánban **Angelo Sodano bíboros, államtitkár és Horn Gyula akkori miniszterelnök** aláírták a **Szentszék és a Magyar Köztársaság közötti megállapodást**. Magyarországon élő lengyel barátaink ekkor kapták vissza a kőbányai lengyel házat a lengyel templom mellett.

A teljes mai magyar egyházi hierarchiát II. János Pál pápa nevezte ki és magyar bíborost is kreált.

2002. decemberében a szentatya elfogadta a 75. életévét betöltött **Paskai László bíboros, prímás Esztergom-budapesti érsek lemondását. Utódaul Erdő Péter püspököt nevezte ki, aki 2003. szeptember 28-án bíborosi kinevezést is kapott.**

Első varsói külszolgálatom felejthetetlen élménye volt, amikor a pápa lengyelországi látogatása alkalmával, 1991. június 9-én, vasárnap délelőtt a varsói evangélikus templom tartott nagy ökumenikus istentiszteleten találkozott a különböző vallású hívőkkel és a varsói diplomácia testület tagjaival.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A hosszú ideje gyengélkedő pápa állapota 2005. februárjában válságosra fordult. Április 2-án reggel szentmisét mutattak be az ekkor már súlyos beteg pápa szobájában, miközben ő már kezdte elveszíteni eszméletét. Késő délelőtt utoljára fogadta legközelebbi munkatársait, majd hirtelen felment a láza. A körülötte állók kérdéseire még tudott válaszolni. Fél négy felé elhaló hangon, lengyelül mondta **„Engedjete az Atya házába menni”**. Ezek lehettek utolsó szavai.

Este hét óra felé a Szentatya kómába esett, a műszerek életfunkcióinak rohamos rosszabbodását mutatták. Este 8 órakor Stanisław Dziwisz érsek és a krakkói kúria, vagyis az érseki palota három másik lengyel származású prelátusa szentmisét celebrált a pápa ágyánál.

Este tíz óra körül Leonardo Sandri érsek a Szent Péter bazilika lépcsőjéről sírástól elcsukló hangon jelentette be a világnak. **„21 óra 37 perckor Szentatyánk hazatért a Mennyi Atya házába”** Megszólaltak a Szent Péter

Bazilika harangjai és a televízión keresztül az egész világ láthatta, amint az emberek könnyekkel a szemükben egész éjszaka imádkoznak, énekelnek a téren, az Apostoli Palota kivilágított ablakai felé fordulva.

A Krakó főterén álló híres Mária-templom harangjai valamivel tíz óra után szólaltak meg jelezve, hogy **meghalt II. János Pál, a lengyel pápa**. A krakkói főter, a Rynek-Główny kávéházainak, éttermeinek teraszait az emberek elhagyták, a pincérek pedig az üres asztalokon gyertyákat gyújtottak. A Mária templomba este tíz óra után özönlenni kezdtek az emberek. Akik nem fértek be kinn álltak némán és sokan sírtak. **Varsó belvárosában** leállt a forgalom, az emberek az utcákon térdepelve imádkoztak és sírtak, majd az Óváros bejáratánál lévő Szent Anna templomban gyülekeztek és gyászolták a lengyel pápát.

II. János Pál életének 85., pápaságának 27. évében halt meg.

Kedves Isaszegiek!

Krakkó-Łagiewnikiben, a Visztulába folyó Wilga-patak partján, ahol 2002-ben maga II. János Pál szentelte fel az Isteni Irgalmasság templomát, és amelyben a számunkra olyan kedves **magyar kápolna** található, kereszttel jelölték meg azt a földterületet, ahová a II. János Pál Centrum felépítését tervezték. Az egyszerű, fémből készült kereszt alatt a **nekünk szóló felirat** olvasható: **NIE LEKAJCIE SIĘ! – NE FÉLJETEK!**

A II. János Pál Központ felépítése hamarosan befejeződik.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Dürr Sándor
Múzeumbarátok Köre Isaszeg

Felhasznált irodalom:

Új Ember – Archívum 2005. április 10.
Vatikáni Figyelő 2007. április 2.
Wikipédia – II. János Pál pápa
Internet